

Checklist

Anticiperen op toekomstbestendige
inrichting brede ondersteuning

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag

September, 2024

Versiebeheer	Doorgevoerde wijzigingen
Versie 1, juni 2024	
Versie 2, september 2024	Aangevuld nav wetsvoorstel

Inleiding

Bij een groot aantal ouders is tussen 2005 en 2019 onterecht de kinderopvangtoeslag stopgezet door de Belastingdienst. Deze ouders, hun gezinnen, hun ex-toeslagpartners en nabestaanden is ernstig onrecht aangedaan. Sinds 2020 werkt de Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) aan het financiële herstel van dit onrecht. Het financiële herstel bestaat uit financiële compensatie, een schuldenaangepak, en eventuele aanvullende schadecompensatie.

Veel gedupeerden en hun kinderen ondervinden nog dagelijks de gevolgen van de manier waarop de terugvordering van de kinderopvangtoeslag plaatsvond. Zij hebben recht op begrip, erkenning en ondersteuning. De hersteloperatie draagt bij aan het herstellen van het onrecht, het realiseren van een nieuwe start en het herstellen van het verloren vertrouwen in de overheid.

Brede ondersteuning gemeenten

Binnen de hersteloperatie bieden gemeenten brede ondersteuning aan (mogelijk) gedupeerde ouders en hun gezinnen, ex-toeslagpartners, kinderen en nabestaanden. De hulp vindt plaats op de vijf leefgebieden: financiën, wonen, zorg, gezin en werk.

Over deze checklist

Deze checklist informeert gemeenten over de door te voeren aanpassingen van de gemeentelijke inrichting om ook de brede ondersteuning in de toekomst aan de gehele doelgroep te kunnen blijven bieden. De contouren van de aanvullende maatregelen zijn opgenomen in de op 31 mei 2024 verschenen [aanbiedingsbrief van de 17^e voortgangsrapportage hersteloperatie kinderopvangtoeslag](#).

Op 10 september 2024 is een nota van wijziging bij het wetsvoorstel Wet aanpassing termijnen en nabestaandenregeling hersteloperatie toeslagen aangeboden aan de Tweede Kamer. Het voorstel bestendigt de uitkomsten van de verkenning in wetgeving. De informatie uit de toelichting op de concept wettekst is aanleiding om deze handreiking in een tweede versie te verrijken. Met de checklist kunnen gemeenten anticiperen op de op de inwerkingtreding van de aanvullende wetgeving.

Landelijk programma herstel toeslagen

Deze handreiking maakt onderdeel uit van de documentatie van het landelijk programma herstel toeslagen voor gemeenten. Alle documentatie van het landelijk programma vindt u op [vng.nl](#). Voor vragen kunt u terecht op [VNG-forum voor de hersteloperatie](#).

Inhoud

1.	Toekomstbestendige brede ondersteuning	4
1.1.	Uitgangspunten en termijnen	5
1.2.	Overgangsrecht	6
1.3.	Uitzonderingsclausule	6
1.4.	Beëindigen brede ondersteuning en mogelijk warme overdracht	6
2.	Anticiperen op de toekomstbestendige brede ondersteuning	8
2.1.	Informatie voor Medewerkers	8
2.2.	Bedrijfsvoering	9
2.3.	Personeel/capaciteit.....	9
2.4.	Communicatie	10
2.5.	Lokaal beleid hersteloperatie?	10
	Bijlage: Achtergrond informatie	11

1. Toekomstbestendige brede ondersteuning

In het voorjaar van 2024 is door gemeenten samen met ketenpartners verkend wat er nodig is om aan (mogelijk) gedupeerde ouders, hun kinderen, erkend ex-toeslagpartners en nabestaanden binnen de hersteloperatie de brede ondersteuning in de komende jaren te kunnen blijven aanbieden. De voorziene aanpassingen zijn op 10 september 2024 aangeboden aan de Tweede Kamer via een nota van wijziging bij het wetsvoorstel Wet aanpassing termijnen en nabestaandenregeling hersteloperatie toeslagen¹. Het streven is om de wetswijziging vanaf 1 januari 2025 in werking te laten treden. Tot die tijd blijft de brede ondersteuning zoals die nu is.

De afgelopen jaren is gebleken dat de brede ondersteuning voor ouders en kinderen een essentieel onderdeel is in hun herstel en het kunnen maken van een nieuwe start. Gemeenten vinden het cruciaal dat alle getroffen, (mogelijk) gedupeerde ouders, hun kinderen, erkend ex-toeslagpartners en nabestaanden nu en in de toekomst gebruik kunnen maken van de brede ondersteuning.

Er is samen met ouders, gemeenten, de VNG, stakeholders, het ministerie van SZW en het ministerie van Financiën verkend wat de voornaamste knelpunten zijn en hoe de brede ondersteuning voor ouders en jongeren kan worden bestendigd. Ouders, gemeenten en het rijk signaleren dat de brede ondersteuning onder druk staat. Het financieel herstel duurt lang en veel meer (mogelijk) gedupeerde dan oorspronkelijk verwacht hebben zich aangemeld. Ouders en hun kinderen ervaren verschillen in de brede ondersteuning en hebben soms te maken met wachttijden voor ze hulp krijgen. Ze geven aan behoefte te hebben aan meer duidelijkheid over bijvoorbeeld de opbouw en looptijd van de brede ondersteuning.

Gemeenten signaleren dat de lange duur van de afhandeling van het financieel herstelproces bij hen leidt tot veel, terugkerende en complexe hulpvragen. Verder merken gemeenten op dat zij niet toekomen aan de echte hulpvraag van gedupeerde doordat het gesprek vaak gaat over materiële verstrekkingen. Daardoor krijgen niet alle ouders en hun kinderen tijdig de hulp die ze zoeken. Een simpele, optimale oplossing voor de gesignaleerde knelpunten is niet voorhanden. Doorgaan op de ingeslagen weg is niet wenselijk. Gezamenlijk is daarom verkend hoe meer duidelijkheid kan worden geboden aan ouders en hun kinderen en gesignaleerde knelpunten kunnen worden ondervangen. Met als doel de brede ondersteuning toekomstbestendig in te richten.

Daarbij is het uitgangspunt dat ouders en hun kinderen tijdig en passend hulp (brede ondersteuning) krijgen. Dat zij weten of, en zo ja welke, materiële verstrekkingen zij ontvangen als die nodig zijn voor het kunnen maken van een nieuwe start en hoelang de brede ondersteuning

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/09/10/nota-van-wijziging-wetsvoorstel-wet-aanpassing-termijnen-en-nabestaandenregeling-hersteloperatie-toeslagen>

maximaal duurt. Op basis van deze uitgangspunten is gezamenlijk wetgeving uitgewerkt om te komen tot een toekomstbestendige brede ondersteuning.

1.1. Uitgangspunten en termijnen

- Brede ondersteuning blijft hulp op maat voor ouders en hun kinderen. Op die manier blijft de individuele situatie en specifieke ondersteuningsbehoefte voor gemeenten leidend voor inzet van de hulp. Gemeenten blijven hiermee de mogelijkheid houden om maatwerk te bieden. Dat houdt ook in dat verschillen in ondersteuning op individueel niveau blijven bestaan. De situatie van iedere ouder en ieder kind is anders en daarmee ook hun behoefte(n). De geboden hulp wordt altijd door de gemeente –verplicht– opgenomen in een gemotiveerd plan van aanpak;
- Het proces om te komen tot brede ondersteuning wordt verduidelijkt:
 - Wanneer een rechthebbende kenbaar maakt geholpen te willen worden, de aanmelding, geldt dat binnen een **redelijke termijn** een **eerste gesprek** plaatsvindt. Het eerste gesprek is het gesprek tussen rechthebbende en de brede ondersteuner, het gesprek waarin de hulpinventarisatie op de vijf leefgebieden plaatsvindt en de hulpvraag wordt vastgesteld. De wettelijke termijnen voor het verstrekken van materiële voorzieningen en hulpverlening gaan in vanaf de datum van dit eerste gesprek. **Dat het eerste gesprek heeft plaatsgevonden, wordt bevestigd aan de rechthebbende.**
- Na het eerste gesprek wordt in **maximaal 8 weken een plan van aanpak opgesteld**. Met de periode van 8 weken wordt aangesloten bij de Algemene wet bestuursrecht. Dit kan een plan van aanpak op hoofdlijnen zijn.
- **Materiële voorzieningen** –spullen zijn onderdeel van de brede ondersteuning, indien:
 - Dit noodzakelijk is voor het behalen van de doelen, zoals vastgelegd in het plan van aanpak;
 - De verstrekking binnen een **termijn van een halfjaar** (zes maanden) wordt opgenomen in het plan van aanpak.
- Brede ondersteuning eindigt zodra een ouder en/of een kind een nieuwe start heeft kunnen maken, maar in ieder geval **binnen 2 jaar** (24 maanden) na het eerste gesprek;

1.1.1. Psychosociale hulp

De behoefte aan een landelijk expertisecentrum voor psychosociale ondersteuning en traumaverwerking is een van de uitkomsten van de verkenning. Gemeenten zien dat de psychosociale problemen en traumaverwerking van gedupeerde ouders en hun kinderen gespecialiseerde expertise en capaciteit vergt. Er wordt op landelijk niveau onderzocht welke mogelijkheden zijn om gespecialiseerde expertise en hulpverlening aanvullend landelijk te organiseren voor de doelgroep.

1.2. Overgangsrecht

Er is overgangsrecht opgenomen in het wetsvoorstel. Het overgangsrecht regelt de verhouding tussen de nieuwe wet en de bestaande rechtstoestand. Het geeft duidelijkheid rondom de termijnen aan rechthebbenden die nu brede ondersteuning ontvangen. Voor hen betekent het wetsvoorstel het volgende:

1. Voor rechthebbenden waarbij al een overeengekomen plan van aanpak is, worden de maximale termijnen vanaf de ingangsdatum van de wet (voorzien 1 januari 2025) toegepast. Dit betekent dat noodzakelijke materiële voorzieningen voor 1 juli 2025 via het plan van aanpak moeten worden verstrekt. De brede ondersteuning eindigt indien de rechthebbende een nieuwe start heeft kunnen maken, maar in ieder geval op 1 januari 2027.
2. Voor rechthebbenden waarmee een eerste gesprek heeft plaatsgevonden, maar waarbij nog geen plan van aanpak is opgesteld, wordt binnen 8 weken na inwerkingtreding van de wet (voorzien op 1 januari 2025) een plan van aanpak opgesteld. Ook voor deze rechthebbenden geldt dat noodzakelijke materiële voorzieningen voor 1 juli 2025 via het plan van aanpak moeten worden verstrekt. De brede ondersteuning eindigt indien de rechthebbende een nieuwe start heeft kunnen maken, maar in ieder geval op 1 januari 2027.

1.3. Uitzonderingsclausule

Er is voorzien in een uitzonderingsclausule om in schrijnende, onvoorziene gevallen af te wijken van hiervoor genoemde termijnen.

1.4. Beëindigen brede ondersteuning en mogelijk warme overdracht

Als er hulp nodig blijkt nadat de brede ondersteuning is afgelopen, vindt er warme overdracht naar de reguliere gemeentelijke hulpverlening plaats, bijvoorbeeld als er blijvende ondersteuning nodig is op het gebied van financiën of in het geval van (ambulante) zorg op indicatie. In een schema zien de voorziene wettelijke termijnen gekoppeld aan het proces brede ondersteuning er als volgt uit:

2. Anticiperen op de toekomstbestendige brede ondersteuning

In dit hoofdstuk is een checklist opgenomen voor wat gemeenten om te bepalen wat de impact is op bedrijfsvoering en beleid ter voorbereiding op de invoering van de landelijke regeling.

2.1. Informatie voor Medewerkers

Aankondiging van de wijziging:

- Het voorstel is om de wet – onder voorbehoud van behandeling door de Kamers - in werking te laten treden op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip (naar verwachting 1 januari 2025). Tot die tijd verandert er niets.
 - Zie paragraaf 2.3: [Uitgangspunten brede ondersteuning](#)
- Er is in het wetsvoorstel voorzien in overgangsrecht voor de rechthebbenden voor wie het eerste gesprek al is gevoerd, maar waarbij nog geen plan van aanpak is opgesteld en voor rechthebbenden met een lopend plan van aanpak.
 - Los hiervan dienen verstrekkingen altijd noodzakelijk te zijn voor het behalen van doelstellingen die zijn opgenomen in het plan van aanpak.

Vragen en antwoorden voor ouders:

- Zie: [vragen en antwoorden over inrichting van een toekomstbestendige brede ondersteuning](#)

Toelichting over verschil beschikken en verstrekken:

- Het blijft mogelijk om bijvoorbeeld kinderen van gedupeerde ouders over meerdere jaren te ondersteunen bij het behalen van een diploma. Er wordt, binnen de looptijd van de regeling, een beschikking afgegeven waarin opgenomen is op welke wijze en over welke termijn de verstrekking van de ondersteuning plaatsvindt.

Overdracht naar regulier:

- Leg verbinding met collega's die reguliere hulp/zorg/ondersteuning uitvoeren over op welke wijze de warme overdracht van de doelgroep naar reguliere dienstverlening plaatsvindt wanneer hulp/zorg/ondersteuning structureel voor een lange periode nodig is.

2.2. Bedrijfsvoering

- Check het format plan van aanpak dat u gebruikt of aanpassingen nodig zijn. U kunt hiervoor ook het [format plan van aanpak](#) dat de VNG beschikbaar heeft gesteld gebruiken. Een plan van aanpak is verplicht bij het aanbieden van de brede ondersteuning.
 - Is de datum van het eerste gesprek onderdeel van het plan van aanpak?
 - Is er voldoende ruimte om te motiveren waarom de inzet van voorzieningen noodzakelijk is?
- Check of er in de communicatie met de rechthebbende is opgenomen dat, en zo ja wanneer, het eerste gesprek plaatsvindt.
- Voorbereiding vastleggen en bevestigen eerste gesprek in systeem/systemen voor controleerbaarheid:
 - Termijn van 8 weken tussen eerste gesprek en plan van aanpak
 - ½ jaar termijn beschikken van materiële voorzieningen
 - Maximale duur van 2 jaar voor beschikken hulpverlening.
- Bespreek impact met controllers en stem benodigde (proces-)aanpassingen af.
- Bespreek impact op accountantscontrole over het boekjaar 2025 (in 2026).
 - De eerste SiSa-verantwoording waarin op het juist hanteren van termijnen wordt gecontroleerd is over het boekjaar 2025 (indien inwerkingtreding per 1.1.2025).

2.3. Personeel/capaciteit

- Bepalen continuïteit van de dienstverlening.
 - Er is nog geen einddatum voor de brede ondersteuning bepaald. Een projectduur van langer dan 3 jaar vergt strategisch beleid voor inzet van arbeidskrachten om toegang en continuïteit te borgen.
- Bepalen impact instroom, doorstroom en uitstroom.
 - Behalen van termijnen 8 weken, ½ jaar en 2 jaar
 - Impact op overdracht en toegang naar regulier domein.
 - Bepaal impact van een overgangsregeling op gevoerde eerste gesprekken, maar nog geen plan van aanpak. Voor deze rechthebbenden dient binnen 8 weken na ingangsdatum een plan van aanpak opgesteld te zijn.
 - NB: het doel wijzigt niet.
 - NB: verstrekking van middelen vindt plaats wanneer deze acuut nodig zijn en ondersteunend zijn aan het doel/de doelen in een plan van aanpak.

2.4. Communicatie

- Voorbereiding aanpassing openbare communicatie (gemeentelijke website, social media, nieuwsbrieven etc).
- Voorbereiden rechthebbende met lopende (aanvragen tot) brede ondersteuning.
 - Het tijdig aankondigen van de termijnen aan rechthebbenden die reeds brede ondersteuning ontvangen, geeft hen de tijd om zich voor te bereiden op de nieuwe rechtssituatie.
- (Voorbereiden) aanpassing informatie bij en via lokale stakeholders.
 - Denk aan ouderinitiatieven, oudergroepen
 - Opdrachtnemers uitvoering brede ondersteuning
 - Interne stakeholders, zoals bestuurders, (beleids-)medewerkers overige domeinen, afdeling control, HR, IT-afdeling

2.5. Lokaal beleid hersteloperatie?

- Bepaal de impact op bestaande beleidsregels
 - Voorbereiding opnieuw laten vaststellen door College B&W najaar 2024

Bijlage: Achtergrondinformatie

- [Nota van wijziging wetsvoorstel Wet aanpassing termijnen en nabestaandenregeling hersteloperatie toeslagen](#)
- [Aanbiedingsbrief bij 17e voortgangsrapportage hersteloperatie toeslagen](#)
- [17e voortgangsrapportage hersteloperatie toeslagen](#)
- [Veelgestelde vragen toekomstbestendige brede ondersteuning](#)